

fulde optages, maatte da overlades til Bestyrelsen, men sandsynligvis ville Udgifterne kunne afholdes af det lærde Skolevæsens Fond.

Tsherning: Naar jeg maa stemme imod det Forslag, som er stillet af det ærede Medlem fra Randers (Estrup), saa er det, fordi dette Forslag for mig indeholder en Sikkerhed for, at denne Skole vil komme til at bestaae som Statskole.

Det vilde forekomme mig høist besynderligt, om vi, efterat have givet Ministeren en Bemyndigelse til at bygge paa Byen Randers Begne, for Byen Randers Penge, vilde komme og sige: den Skole ønske vi nedlagt som Statskole; det er imidlertid ikke min Hensigt uden den alleryderste Nød at give sly paa Haabet om at faae denne Skole nedlagt som Statskole, og som Følge deraf kan jeg ikke stemme for dette Forslag. Jeg har hørt Mange her besynde mig for, at jeg var imod de lærde Skoler, at jeg var imod Dplysningen, at jeg forfulgte Intelligenten etc. Jeg erklarer herved engang for alle, at Intet er mig kjærere end Intelligenten; men jeg er imod stemplet Intelligenten. Jeg er overbevist om, at der er Intet, der i den Grad indskrænker den sande Intelligentes Udbredelse, som de Stempler, man sætter paa den. Det gaaer dermed som med „petum optimum subter solem“, det bliver ingen god Tobak, fordi den har dette Stempel, og langstia den „bedste Tobak under Solsen“. Jeg er ikke imod de „lærde“ Skoler, saalidt som imod andre Skoler; jeg er for min Part langt ude over Spørgsmaalet, om en Skole er en lærd eller ulærd Skole. Jeg spørger kun, om Skolen giver Børnet i den yngre Alder

Leilighed til at udvikle de Gøner, som det har, og benytter dets levende Indbildningskraft og Sandsetilvarelse til at skaffe Forestillinger og udvikle disse til Begreber; om Skolen i den modnere Alder udvikler Børnets Begreber, dets Hufommelse og Skarpsindighed; om Skolen i Dvergängen fra Barnealderen til Unglingsaarene forbereder Midlerne til, at det unge Menneske kan optage i sig det Stof, hvormed han siden skal kunne indtage en Plads i Verden, — om den Skole, som giver dette, siger jeg: den er god, selv om den er ulærd; og giver den det ikke, saa forkaster jeg den, om den er nok saa lærd. Det er saaledes ikke de lærde Skoler eller de ulærde Skoler, jeg giver mig af med at bekæmpe; men det er den Indretning, vi nu have, at det saakaldte Universitet, det vil sige, den Anstalt, som skal udbrede det aandelige Lys paa de høieste Stadier, er afsluttet for dem, der ikke igjennem en Narrække have beilet til Adkomsten gjennem de saakaldte lærde Skoler. Man siger, Universitetet er ikke afsluttet, Enhver kan høre dets Forelæsninger; men hertil svarer jeg, at ved Siden af Forelæsningerne ligger den Understøttelse, som kun gives de unge Mennesker, der „studere“, det vil sige: fra Børnsbeen have nydt den saakaldte „lærde“ Dannelse, og som dog de trænge allermeest til, som have mindst Leilighed til at sidde paa Skolebænken i 6 å 8 Aar. Det er min Overbeviisning, at det hele lærde Skolesystem, saaledes som det nu er sat i Forbindelse med Universitetet, er den fuldstændigste Indretning til at forhindre Dplysningens almindelige Udbredelse.